

**Шаймуродов Р.А.**

*курсант,*

*Науковий керівник: Гриневич А.Г.*

*старший викладач,*

*Національний університет державної податкової служби України*

## **ПИТАННЯ РЕФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВОЇ МІЛІЦІЇ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ**

У сучасних умовах реформування системи фіскальних органів є досить довготривалим процесом, який потребує значних ресурсів. Це зумовлює необхідність впровадження нових підходів до модернізації вказаних органів, у тому числі й податкової міліції України, зокрема, із залученням зарубіжного досвіду.

У більшості країн розслідування податкових, а також часто й інших фінансових злочинів, віднесено до компетенції спеціальних підрозділів, які структурно входять до системи міністерства фінансів та до складу податкових органів – Служба внутрішніх доходів США у системі Міністерства фінансів та слідчий департамент і підрозділи фінансового розшуку в її складі; Податкова поліція ФРН «Штойфа» Міністерства фінансів; Підрозділи по боротьбі з податковим шахрайством Податкового агентства Іспанії; Фінансова гвардія Італії. У низці країн спеціальні підрозділи для розслідування злочинів у галузі оподаткування у складі податкових органів не утворюються, проте такими повноваженнями наділені поліцейські органи (Швеція), а у деяких країнах поряд зі спеціальними підрозділами міністерства фінансів право виявлення та розслідування податкових злочинів надається також поліції або прокуратурі (Італія, Німеччина) [8, с. 8].

У США система державного податкового контролю інкорпорована в державно-правову систему як необхідний елемент державного регулювання балансу повноважень законодавчої та виконавчої влади. Взаємодія двох гілок державної влади у цій сфері здійснюється з допомогою як парламентського контролю за діяльністю міністерств і відомств, так і за допомогою адміністративного та податкового контролю Президента США за діяльністю його адміністрації [10, с. 91]. Під юрисдикцією Податкового управління США знаходяться декілька правоохоронних органів: Управління кримінальних розслідувань; Інспекторська служба; Бюро з алкоголю, тютюну та вогнепальної зброї (БАТВЗ) [3, с. 50].

У багатьох пострадянських країнах створено подібні до податкової міліції структури. Так, при Міністерстві внутрішніх справ Литовської Республіки існує Департамент податкової поліції. Принагідно зауважимо, що 24 травня 2000 року була підписана Угода між

Державною податковою адміністрацією України та Міністерством внутрішніх справ Литовської Республіки про співробітництво у сфері боротьби з податковими правопорушеннями [9]. Органами, відповідальними за виконання даної Угоди, є: з боку Державної податкової адміністрації України – Головне управління податкової міліції; з боку Міністерства внутрішніх справ Литовської Республіки – Департамент податкової поліції при Міністерстві внутрішніх справ Литовської Республіки.

Позитивним прикладом у цьому контексті також може бути досвід Грузії. У 2004 році там була створена Фінансова поліція, яка у 2007 році була об'єднана з скороченими функціями в Службу по доходам разом з Митною та Податковою службами. Потім у Міністерстві фінансів була створена Служба доходів, в яку входять податковий, митний департаменти та фінансова поліція, і яка з 1 грудня 2009 року функціонує під назвою Слідча служба Міністерства фінансів [4]. Відповідно, працівники цих департаментів збирають податки, а фінансові поліцейські – розслідують злочини податкового та митного характеру. У створеній слідчій службі є власний загін спеціального призначення та мережа конспіративних співробітників; вона оснащена правом використовувати фізичний примус, спеціальні засоби і вогнепальну зброю, проводити експертизу.

О. О. Бандурка, зважаючи на зарубіжний досвід, потреби оперативного реагування на факти вчинення податкових правопорушень, вважає доцільним і надалі залишити податкову міліцію в системі державної податкової служби [1, с. 387].

Задля справедливості варто зазначити, що у досвіді зарубіжних країн є приклади ліквідації органів, подібних до податкової міліції (поліції). Наприклад, у Російській Федерації 18 березня 1992 року відповідно до Указу Президента РФ № 262 було створено Головне управління податкових розслідувань при Державній податковій службі РФ (ГУПР) зі штатною чисельністю 12 тис. чол. Проте 31 липня 2003 року Указом Президента РФ № 306 від 11 березня 2003 року Федеральна служба податкової поліції (ФСПП) була скасована без пояснення причин. Більшість функцій ФСПП і штат в 16 тис. одиниць були передані Міністерству внутрішніх справ. Матеріальна база та 40 тис. штатних одиниць були передані до новоствореного Держнаркоконтролю [6]. Але, наприклад, В. Ф. Коваль щодо російського досвіду зауважує, що з огляду на статистику та відгуки деяких експертів, така модель є недосконалою [2, с. 75].

На нашу думку, в аспекті реформування органів внутрішніх справ взагалі та прийняття Закону України «Про Національну поліцію» від 2 липня 2015 року № 580-VIII [7] варто підтримати погляди щодо перетворення податкової міліції на самостійний правоохоронний орган –

Національну податкову поліцію. У зв'язку з цим необхідно розробити та прийняти Закон України «Про Національну податкову поліцію», при цьому виключивши відповідні норми з Податкового кодексу України від 2 грудня 2010 року [5] (розділ XVIII-2 та інші норми). Назва Закону умовна та може бути змінена на «Про податкову поліцію» чи подібну.

У вказаному Законі поряд з іншими положеннями необхідно передбачити положення, які безпосередньо стосуються завдань, структури, повноважень податкової поліції, прав та обов'язків її посадових осіб, осіб начальницького і рядового складу, норми щодо матеріально-технічного забезпечення підрозділів податкової поліції, соціального і правового захисту, пенсійного забезпечення осіб рядового і начальницького складу, матеріального і соціально-побутового забезпечення, виплат грошових допомог та інші норми. На основі цього Закону слід розробити зміни у законодавство України (ст. ст. 1, 41, розділ XVIII-2 ПК України та інші закони), а також прийняти підзаконні нормативні акти – форми і розміри матеріального забезпечення осіб начальницького складу податкової поліції, включаючи грошове утримання, Інструкцію про порядок виплати грошового забезпечення особам рядового і начальницького складу податкової поліції, затвердити оклади за спеціальними званнями осіб рядового і начальницького складу податкової поліції та прийняти низку інших підзаконних нормативних актів щодо фінансового, матеріально-технічного та іншого забезпечення підрозділів податкової поліції.

### **Список використаних джерел:**

1. Бандурка О. О. Управління державною податковою службою в Україні: організаційно-правові аспекти [Текст]: дис. ... д-ра юрид. наук: спец. 12.00.07 / О. О. Бандурка; Київ. міжнар. ун-т. – К., 2007. – 468 с.
2. Коваль В. Ф. До питання про доцільність ліквідації податкової міліції в Україні [Текст] / В. Ф. Коваль // Право і Безпека. – 2012. – № 1. – С. 72-77.
3. Кочетов В. І. Спеціальна тактика підрозділів податкової міліції [Текст]: [курс лекцій] / В. І. Кочетов. – Ірпінь: Академія ДПС України, 2001. – 166 с.
4. Парламент поддержал восстановление финансовой полиции [Электронный ресурс] // Civil Georgia. – 2009. – 3 сентября. – Режим доступа: <http://www.civil.ge/rus/article.php?id=20030>.
5. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року [Текст] // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 13-14, № 15-16. – Ст. 112.
6. Пономарев Л. Наркомания преследования. Борьба с «дурью» в России сама превратилась в дурь [Электронный ресурс] / Л. Пономарев // Московский Комсомолец. – 2013. – 15 ноября. – Режим доступа: <http://www.mk.ru/specprojects/free-theme/article/2013/11/15/946210-narkomaniya-presledovaniya.html>.
7. Про Національну поліцію [Текст]: Закон України від 2 липня 2015 року № 580-VIII // Офіційний вісник України. – 2015. – № 63. – Ст. 2075.

8. Сараскіна Т. В. Організаційно-правові засади діяльності податкової міліції в Україні [Текст]: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.07 / Т. В. Сараскіна; Ун-т внутр. справ. – Х., 2000. – 19 с.

9. Угода між Державною податковою адміністрацією України та Міністерством внутрішніх справ Литовської Республіки про співробітництво у сфері боротьби з податковими правопорушеннями. Підписана у Києві 24 травня 2000 року [Текст] // Офіційний вісник України. – 2003. – № 25. – Ст. 1244.

10. Фінансове право [Текст]: [підруч.] / [Є. О. Алісов, Л. К. Воронова, С. Т. Кадькаленко та ін.]; кер. авт. кол. і відп. ред. Л. К. Воронова. – [2-е вид., випр. та доп.]. – Х.: Консум, 1999. – 496 с.